

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L	
Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E	
De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet	
Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte	

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA BUCUREȘCI	
5 — Calea Rahovei — 5	
Lângă Palatul Justiției	

S U M A R

Consimțimintul creditorului într'un contract de ipotecă poate fi dat posterior și tacit? de d-l D. m. D. Stoenscu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția II: Teodor Dimitriu cu Calman Aradi ș. a.

Curtea de apel București, s. I și Trib. Prahova, s. II: Primăria com. Ploești cu Societatea de basalt artificial și ceramică de la Colroceni.

Tribunalul Ilfov, secția comercială: Colonel P. V. Năsturel cu Socec și C-ie din București și d-nii Ion I. V. Socec și Emil I. V. Socec cu o Observație de d-l Dan.

Consimțimintul creditorului într'un contract de ipotecă poate fi dat posterior și tacit?

În această chestiune majoritatea autorilor sunt pentru negativă; însă o minoritate, la care se adaugă tradiția, jurisprudența și practica ne fac să vedem, pentru viitor, preponderența afirmativei.

I

După Codul civil român, art. 1772 zice că: «ipoteca convențională nu va putea fi constituită, de cit prin *act autentic*», iar art. 1748 spune, că ipoteca este legală și convențională; cea convențională este aceea, găsim în art. 1749 al. 2 «care ia naștere din *convenția* părților, cu *formele* prescrise de lege». Prin urmare, din citarea acestor trei articole reese că contractul de ipotecă este un contract solemn; deci, un contract, care dacă nu are îndeplinite toate formalitățile cerute de lege, contractul va fi neexistent sau nul.

Oare, între formalitățile cerute *ad solemnitatem* la contractul de ipotecă, intră și consimțimintul creditorului? Și ast-fel consimțimintul debitorului și creditorului nefiind simultanee, contractul să nu fie valabil?

La aceste întrebări codul nostru relativ la contractul de ipotecă nu hotărăște nimic, totuși din interpretări și dispoziții putem observa că un consimțimint simultan nu este cerut în această materie.

Ce este contractul? Din art. 942 Cod civil vedem că este *acordul* între două sau mai multe persoane spre a constitui sau stinge între dinșii un raport juridic; deci, din acest articol rezultă că *acordul de voințe* este esențial cerut unui contract și acest acord de voințe presupune două sau mai multe voințe *manifestate* într'un sens spre unire, ast-fel că unirea, acordul voințelor, este esența, manifestarea totuși poate să nu fie simultană, căci atunci nu se poate explica de ce se cere expres într'un alt contract tot solemn *simultaneitatea*. Așa art. 1229 al. 2 relativ la schimbările ce se vor face la convențiile matrimoniale zice «nu vor fi valabile dacă nu se vor face în prezența și cu *consimțimintul simultaneu al tuturilor persoanelor* care au figurat ca părți la contractul de căsătorie» (1). Un articol tot așa de categoric putem noi găsi în Cod relativ la contractul de ipotecă, care și el e solemn, or poate adversarii ar dori ca acest art. 1229, care e o excepțiune la manifestarea voințelor într'un contract, să-l aplice și la contractul de ipotecă?

Dar din art. 1772 reese că pe lângă consimțimintul debitorului mai trebuie și al creditorului?

Nu, și mai susținem aceasta bazându-ne pe o teorie dezvoltată în Germania, prin care se susține că contractul de ipotecă este o obligație unilaterală din partea debitorului, a cărei validitate nu este subordonată prezenței creditorului la act, fiind necesară numai intervenția celui care îl acordă, de oare ce din partea creditorului nu poate fi luată nici o obligație, căci pentru el ipoteca este mai mult un beneficiu, pe cînd pentru debitor este o obligație.

Și această părere a fost susținută de Martou, Worms ș. a. și întărită de Curțile de Lyon și Chambery.

(1) Art. 1229 prescrie simultaneitatea consimțimintului tuturilor părților contractante, pentru-că consimțimintele isolate sunt mai ușor de obținut, și pentru-că legiuitorul și-a închipuit că schimbările nu vor fi mai bine apreciate, dacă nu face obiectul unei discuțiuni între toate părțile. Vezi D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VIII, p. 101.

S'ar mai putea susține consimțimintul simultan pe ideea de *protecție*, care pare s'o fi avut legiuitorul; aceasta s'ar putea susține pentru debitor, dar pentru creditor nu, căci știm că e un beneficiu pentru el; și nu s'ar mai putea, eu ca debitor prin act sub semnătură privată să promit o ipotecă creditorului meu?

Adversarii s'ar mai gândi poate la *antidalări* și la *fraudele* cari s'ar putea comite. Dar înregistrarea ce face? Nu dă dată sigură contractului? Și ce fraude se pot aduce? Nu se poate înscri ipoteca?

Dar din interpretarea art. 1772 reese că consimțimintul creditorului e cerut simultan cu al debitorului? Aceasta nu se vede, căci la noi textul zice *ipoteca va fi constituită prin act autentic*, articol care diferă de cel frances, care spune că va fi *consimțită*. Cum va fi constituită ipoteca? Autentic; dar oare, legitorul nostru determină unde-va în ce consistă autenticitatea actului de ipotecă? Și o observație, Codul civil s'a pus în lucrare înaintea legii asupra actelor autentice, deci trebuia ca această lege posterioară să determine; ceea ce nu s'a făcut.

Și legiuitorul întrebuițează cuvântul *act*, putea foarte bine să zică *contract*, de ce aci s'a ferit?

Deci, din aceste scurte interpretări de text se poate susține, că consimțimintul creditorului poate fi posterior, aceasta putindu-se face chiar printr'o acceptare tacită.

II

În ajutorul nostru mai vine și tradiția. Ast-fel, la noi, în vechile legiuri vedem că despre ipotecă se vorbește prea puțin și nehotărît. Așa *Pravilele lui Vasile Lupu* și *Matei Basarab* vorbesc pe scurt despre zalog sau gaj sau amanet. *Legea lui Ipsilante*, în art. 4, vorbește de zalog de nemiscătoare. *Codul Calimach* numește ipotecă, lucrul zălogit mișcător. *Codul Caragea* e puțin mai explicit la cap. 9 relativ la zalogiri, în art. 4 «cînd se zălogea același lucru în două cursuri de vreme la doi împričinați și unuia din ei se da cele adevărate sineturi ale acelui lucru, iar cel-lalt nu, atunci se protimisea cel ce avea sineturile.....». Acest articol a fost modificat de Regulamentul organic (art. 333).

În general tradiția și cunoștința oamenilor sunt —zice d-l G. Petrescu— că ipoteca a existat la noi din cele mai vechi timpuri și *modul lor de constituire* consta în faptul depunerii sineturilor sau actelor de proprietate de către debitor în mâinile creditorului pe lingă formarea unui act constatator al datoriei, care se făcea și dînsul prin *act scris și semnat de datornic* și atestat, după obiceiul timpului din martori sau fețe cinstite

saŭ de preot, sau alt obraz bisericesc sau de particulari bisericești.

Și în vechile timpuri la poporul frances, ca și în tradiția noastră, practicianii imaginara o constituire de ipotecă, care se făcea prin singura voința a debitorului; deci, fără un concurs de voințe.

III

Jurisprudența și la noi și la francesi este de părere, în general, că contractul de ipotecă este valabil fără consimțimintul simultan al debitorului și al creditorului.

Așa; în afacerea Sigismund Straus cu Ministerul domeniilor, civil, secția I, 27 Mai 1892. (Buletin casație 1892), gasim: «Considerînd că în contractul de ipotecă convențională legătura de drept nu se poate forma de cit prin concursul a două voințe, prin voința celui ce afectă un imobil pentru asigurarea executării obligațiunei și prin voința celui ce, primind această afectațiune, dobîndește dreptul de ipotecă;

«Considerînd că dacă legiuitorul prin art. 1777 și 1781 Cod civil, cere ca consimțimintul părților, prin urmare și consimțimintul creditorului, să fie exprimat printr'un act în formă autentică, atît pentru constituirea ipotecei, cit și pentru inscripțiunea ei, nicaeri însă nu se prevede ca acceptarea creditorului să fie considerată cu oferta debitorului, ci poate fi posterioară».

Și într'o altă afacere a lui Florea și Ecaterina Ionescu cu Ministerul de finanțe, secția I, Curtea de casație, 26 Ianuarie 1890 (Bulet. Casației 1890): «Considerînd că pentru formarea ipotecei se cere concursul voinței ambelor părți contractante; că dacă legea prin art. 1772 cere ca consimțimintul creditorului să fie exprimat printr'un act în formă autentică, nicaeri nu se prevede ca acceptarea creditorului să fie concomitentă cu oferta debitorului, ci poate fi și posterioară».

Jurisprudența străină, în general, e de aceeași părere. Așa, Curtea de Tulusa din 31 Iulie 1830: «si le creancier n'a pas été présent à l'acte constitutif de l'hypothèque, celle ci ne peut avoir d'effet qu'a pertir du moment où il l'a authentiquement acceptée».

Curtea de Caen, din 9 Ianuarie 1877, decide că acceptarea ipotecei de către creditor putînd fi făcută prin act sub semnătură privată, nu se poate invoca nevaliditatea pentru că creditorul n'ar fi semnat aceste acceptări în prezența notarului.

Curtea din Chambery, din 20 Ianuarie 1872, cea din Gand, din 29 Mai 1879, decid că acceptarea poate resulta tacit și din acte posterioare.

Și Curtea din Paris din 22 Aprilie 1835 și Casația din 27 August 1833, în afacerea văduvei

Ioseph și Garelon decid că consimțimintul poate să nu fie concomitent, dar trebuiește o acceptare.

Și iată considerentele într'o afacere Valdonne cu Jourdheuil, din 5 August 1839, ale casației franceze: «Attendu que la reconnaissance pure et simple d'une dette avec affectation hypothécaire, peut constituer un engagement unilatéral et être régulièrement faite par le débiteur seul; —qu'aucune disposition de loi n'oblige le créancier en faveur de qui a été possé cette reconnaissance, et qui veut en profiter, d'en accepter l'effet par act notarié; —que l'art. 2127 Cod civ. (1772 Cod civ. rom.) invoqué par les demandeurs est muet à cet égard, et que l'art. 932 (814 Cod civ. rom.) dont il argumentent, ne s'applique qu'à la donation entre vifs, qui doit, a peine de nullité, être expressement acceptée par le donataire avant la mort du donateur».

IV

Și tot în favoarea noastră mai vine și practica. Iată vre-o trei casuri, pe cari le analizează d-l C. Nacu în explicația Codului civil român (vol. III). Așa; am necesitate de o sumă de bani, fac o ipotecă în alb pe care o încredințez cui-va ca să-mi găsească bani și cînd găsesc bani, atunci arăt în numele cui am făcut ipoteca și în același timp acel care a consimțit să-mi dea banii, face o declarație că consimte la acest act de ipotecă.

Se întimplă iarăși, ca să fie valori depuse ale incapabililor și se caută vre-o ipotecă, care să producă o dobîndă mai mare. Acel care vrea să ia bani cu ipotecă face actul de ipotecă și declară că suma de bani pe care o ia de la tribunal o asigură cu această ipotecă și atunci tribunalul liberează banii în baza actului de ipotecă.

Și ca concluzie: consimțimintul debitorului și creditorului poate să nu fie simultan, dar cînd consimțimintul creditorului e posterior, acceptarea sa să fie autentică, aceasta s'ar putea cere.

Însă dacă acum e născută discuție în această chestie, în viitor însă nu va mai fi, căci se observă o tendință a dispariției solemnității în contracte, ele rămînînd pur consensuale; și aceasta avîndu-se în vedere simplitatea și repeziciunea, care trebuiește întrebuintate în comerț și cultura intelectuală, care se va întinde în toate straturile societății.

Dem. D. Stoenescu
Magistrat

Bibliografie: C. Nacu, Dreptul civil român, vol. III, pag. 717—721; Laurent, Droit civil, vol. 30, pag. 387—447; Aubry et Rau, Droit civil, vol. III, pag. 272—276; Martou, Des privilèges et hypothèques, III, pag. 85—90; Baudry Lacantinerie et L. Barde, Des obligations, I, p. 24—31; Baudry Lacantinerie, Droit civil, III, No. 1318; Dalloz, vol. 37, No. 1260; Pandectes françaises, Privilèges et hypothèques, I, No. 7173—7259.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUȚIE, S. II

Audiența de la 30 Aprilie 1904

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Teodor Dimitriu cu Calman Aradi ș. a.

Faliment. — Vînzarea imobilelor falitului de către sindic. — Dacă este o vînzare silită sau o vînzare voluntară. — Dacă ordonanța se poate ataca pe calea recursului în casație.—(Art 803 și 810 C. com.)

Vînzarea unui imobil al unui falit, săvîrșită de către judele sindic, nu este o vînzare silită ci o vînzare voluntară, și deci ordonanța de adjudecare ce constată o asemenea vînzare nu poate fi atacată pe calea recursului în casație.

Decisiunea 187/904.—Respins, ca neadmisibil, recursul făcut de Teodor Dimitriu contra ordonanței de adjudecare a Trib. Argeș cu No. 3107/903 dată în proces cu Maximilian Zelinski ș. a.

Curtea,

Ascultînd citirea raportului făcut în cauză de d. consilier R. N. Opreana;

Pe d. avocat S. Rosental în desvoltarea incidentului de inadmisibilitatea recursului;

Pe d. avocat B. Cernea în combateri.

Deliberînd,

Asupra incidentului ridicat de inadmisibilitatea recursului, pe motiv că în specie e o vînzare benevolă;

Avînd în vedere că se constată că în vînzarea cerută de d-nii Calman Aradi și Teodor Dimitriu a intervenit și judele-sindic după lingă tribunalul Argeș al falimentului Ștefan Constantinescu, cerînd și dînsul vînzarea aceleiași averi a falitului pentru lichidarea falimentului iar vînzarea s'a făcut cu observarea formelor prescise de procedura civilă pentru vînzarea averei imobile a minorilor și pe temeul art. 810 Codul com.;

Considerînd că vînzarea ce efectuiază sindicul sub privigherea tribunalului, este pentru lichidarea activului falimentului spre plata creditorilor falitului, conform art. 803 Codul comercial; că aceasta indică în sine că judele sindic procedînd la vînzarea unui imobil al falitului, această vînzare nu are în sine caracterul unei vînzări silită, ci a unei vînzări voluntare;

Considerînd că vînzarea imobilelor unui falit ce se efectuiază de sindic, este a fi considerată nu ca o vînzare silită, ci ca o vînzare voluntară, aceasta rezultă chiar din art. 810 Codul comercial, după care creditorul falitului nu poate procedea la exproprierea silită a imobilului, ci numai judele-sindic are a provoca vînzarea, cu formele stabilite pentru vînzarea bunurilor de minor. prin urmare se înlătură exproprierea silită, și se admite numai vînzarea imobilului, după formele prescise pentru vînzarea bunurilor de minor;

Considerînd dar că vînzarea unui imobil al unui falit, ce se săvîrșește de judele-sindic, e voluntară, precum se dovedește prin antitesa ce indică tocmai art. 810 Cod comercial, între exproprierea silită și vînzare, și prin scopul lichidării ce urmărește judele-sindic;

Considerînd că nefiînd vorba de o vînzare silită, ordonanța de adjudecare care constată vînzarea în speță a imobilului falitului, nu poate fi supusă recursului în casație, precum admite procedura civilă numai contra ordonanțelor de adjudecare pentru vînzarea silită a unui imobil, nu însă și cînd e vorba de o vînzare săvîrșită pentru eșire din indiviziune sau pentru vînzarea de imobile ale unui minor, precum în speță este

vinzarea constatată prin ordonanța de adjudecare su-
pusă recursului;

Că, ast-fel fiind, recursul este inadmisibil;
Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I

Audiența de la 22 Iunie 1904

Președinția D-lui SC. POPESCU, Prim-Președinte

Primăria comunei Ploești cu Societatea de Bazalt artificial și
ceramică de la Cotroceni

Decisiunea civilă No. 221

Comune. — Datoriile ale comunei. — Calea pe care se
pot achita. — Prevederea lor în budget. — Veniturile co-
munei. — Dacă se pot urmări sau popri de creditorii co-
munei. — Calea ce trebuie să urmeze creditorii. — (Art. 111,
112, 113, 114, 118 și 119 din legea comunală din 1894,
și art. 191 din legea asupra contabilității publice).

Testamente. — Legate. — Fundațiunile de utilitate pu-
blică. — Dacă se poate testa o avere unei comune pen-
tru a înființa un spital. — Dacă acea avere intră în pa-
trimoniul comunei. — Dacă creditorii comunei pot ur-
mări veniturile acelei averi.

1. *Comunele nu pot face plăți de nici un fel și nu
pot achita datoriile ce sunt exigibile în potriva lor de
cît pe cale bugetară, căci veniturile și cheltuielile comunei
fiind regulate prin bugetul ei, toate fondurile prevăzute
într'insul au o anumită destinație de la care nu pot fi
distrase, și ori-ce datorii trebuie înscrise în budg-t, iar
comuna nu poate plăti în afară de aplicațiunea regulilor
de comptabilitate publică.*

*Ast-fel, veniturile comunei nu se pot nici urmări, nici
popri de către creditorii ei, și dinșii trebuie să ceară
înscriserea lor în budget.*

2. *De și legea nu permite de a consacra prin tes-
tament bunuri determinate unei anumite opere de bine-
facere sau de utilitate publică neexistentă încă, întru
cît un legat nu poate fi adresat de cît la o persoană
deja existentă în momentul morții testatorului, totuși
acela care voește ca după moartea sa să institue o fun-
dație, poate să însărcineze o persoană fizică sau morală
ca, după încetarea lui din viață, să facă dînsa ceea ce
ar fi putut face el în viață fiind. În asemenea cas, a-
ceastă persoană va fi oare cum depositarul temporar al
bunurilor destinate fundațiunei și le va poseda cu titlu
de legatar, ținut de a executa sarcinile impuse lui de
testator.*

*Ast-fel o persoană, voind a înființa, după moartea
sa, un spital într'o comună oare-care, poate lăsa acelei
comune o moșie cu sarcina pentru comună de a înființa
acel spital, a l' clădi și a l' întreține din venitul averei
testate, și prin aceasta intenția testatorului nu a fost
câtuși de puțin ca această moșie să intre pur și simplu
în patrimoniul comunei, și nu a institui o legatară de
cît ca un mijloc de a putea crea, după moartea lui, un
spital, și de a face să provină averea adevăraților des-
tinatari ai legatului, anume bolnavii ce au să fie in-
grijii într'insul.*

*Ast-fel, veniturile moșiei testate nu pot fi considerate
ca aparținînd comunei și ca formînd gagiul creditorii-
lor comunei, independent de vre-o clausă de înseși-
bilitate prevăzută de testator în testament, și deci a-
ceste venituri nu pot fi urmărite sau poprite de cre-
ditorii comunei.*

Curtea,

Avînd în vedere apelul declarat de Primăria comunei
Ploești prin petiția înreg. la No. 6400/904 în contra sen-
tinței Trib. Prahova, secț. II cu No. 227 (*) din 12 Mai,

(*) Vezi această sentință publicată tot în acest număr la pag.

1904, prin care se respinge contestația făcută de Pri-
mărie prin petiția reg. la No. 5108/904;

Avînd în vedere că prin această contestație, Primăria
com. Ploești, cere să se desființeze, înainte de validare
poprirea efectuată, pînă la concurența sumei de 20000
lei, după cererea Soc de Basalt din București, în mi-
nele lui V. Petrescu, arendașul moșiei Cocorești-de-Grind,
legată acelei Primării;

Avînd în vedere susținerile orale, concluziile scrise
ale părților, actele prezentate precum și lucrările din
dosar;

Avînd în vedere că din actele produse în instanță
și din debaterile urmate rezultă că: în anul 1895 și
1896 au intervenit între Primăria com. Ploești și Soc.
de Basalt din București trei contracte pentru execu-
tarea de trotuare cu basalt artificial, pe diferite străzi
ale orașului Ploești; că lucrările din primul contract
au fost achitate de Primărie Societății; iar pentru
lucrările prevăzute în cele-lalte două contracte și
pentru lucrările suplimentare, comuna a refuzat să
plătească suma de lei 243100 pretinsă de Societate, pe
motiv că Societatea de Basalt nu a lucrat basaltarea
trotuarelor potrivit contractelor, că recepțiunea lucră-
rilor nefăcîndu-se regulat, Societatea este obligată să
repare și să refacă lucrările în condițiunile contrac-
tului, și că dobzile pretinse de Societate, sunt în
parte prescise: că Societatea de Basalt a intentat
acțiune în contra Primăriei Ploești pentru plata lucră-
rilor efectuate și procesul se află pendinte actualmente
înaintea Curței de apel din București secția III-a; că
la 20 Ianuarie 1904 Societatea a cerut, în baza acțiunei
intentate și a cauțiunei depuse, să se poprească în
minile lui Vasile Petrescu, arendașul moșiei Cocorești
de Grind, lăsată com. Ploești de def. C. G. Movilă, prin
testamentul său olograf, ori-ce sume de bani ar da-
tora comunei pînă la concurența sumei de 20000 lei,
poprirea care s'a încuviințat prin ordonanța cu No.
857/904 de presidential Trib. Prahova, secția II-a, și s'a
efectuat prin procesul-verbal dresat de seful portăreilor
acelui tribunal, cu data de 7 Februarie a. c.; că în
contra acestei popririi, Primăria Ploești a făcut con-
testația de față;

Avînd în vedere că Primăria Ploești invoacă în
susținerea apelului său 2 motive: 1) că după legea
comunală și legea comptabilității publice, veniturile
comunei nu se pot nici urmări, nici popri de către
creditorii ei, că aceștia trebuie să ceară înscriserea lor
în budget; 2) că testatorile C. G. Movilă, prin tes-
tamentul său, lăsînd com. Ploești moșia Cocorești de
Grind, drept legat de fundație, a declarat atît fondul
cît și venitul acelei moșii, innesisabile;

Avînd în vedere, asupra primului motiv, că după
dispozițiunea art. 111 § 17, 112, 113, 114 al. II, 118, 119
din legea comunală din anul 1894, și după dispoziți-
unea art. 191 din legea asupra comptabilității publice,
se constată că Consiliul comunal este ținut de a co-
prinde anual în bugete toate acele cheltuieli care sunt
roșite de legi ca obligatorii, printre cari, plata dato-
riilor exigibile; că în afară de cheltuielile obligatorii
comunelor, nici o altă cheltueală sau sporire decî nu
se poate impune comunelor peste cifrele bugetului
votat de Consiliul comunal; că bugetul preparat de
Primar se supune la aprobarea Consiliului comunal;
că nici un venit nu se poate percepe și nici o chel-
tueală nu se poate face de cît conform legilor și în
marginea cifrelor autorizate prin buget sau a credi-
telor speciale în regulă acordate; că bugetele comu-
nelor urbane resedințe de județe se înaintează Minist.
de interne, spre a se supune aprobării regale; că
autoritatea însărcinată cu aprobarea bugetelor poate
să suprimă sau să reducă alocațiunile prevăzute de
Consiliul comunal, precum și să înscrie din oficiu chel-
tuelile obligatorii cari s'ar fi omis de Consiliul comunal
sau pentru care s'ar fi prevăzut o sumă neindestu-
lătoare;

Considerînd că de aici rezultă că comunele nu pot face plăți de nici un fel și nu pot achita datoriile ce sunt exigibile în potriva lor de cît pe cale bugetară; că veniturile și cheltucile comunei fiind regulate prin bugetul ei, toate fondurile prevăzute într'însul au o anumită destinațiune de la care nu pot fi distrase; că ori-ce datorie trebuie înscrisă în buget, și comuna nu poate plăti în afară de aplicațiunea regulilor de comptabilitate publică:

Că dar, situațiunea comunei față de creditorii săi este diferită de aceea a unui debitor ordinar, dacă un creditor poate chema în judecată comuna, ca pe un simplu particular, pentru a face să i se recunoască și să i se consacre drepturile lui; însă odată condamnățiunea și titlul executor obținute situația creditorului se schimbă, el nu mai poate urmări executarea silită a hotărîrii în contra comunei pe căile prevăzute de dreptul comun, ci numai pe căile administrative, și creditorul va trebui să se adreseze Primarului său Consiliului comunal și să ceară înscrierea datoriei sale în bugetul comunei; și în caș de nesatisfacere a cererii, să se adreseze autorității titulare administrative superioare, Ministrului de interne și Consiliului de ministri, cari va înscrie din oficiu în buget sumele necesare pentru plata creditorului său va dispune ordonanțarea sumei, dacă ea figurează în buget și primarul să o achite:

Considerînd că această legislațiune, care subordonează dreptul privat dreptului public, este alcătuită mai ales în interesul serviciilor publice ale comunei; că legiuitorul nu a voit ca simplii particulari să poată, prin poprire, sechestre urmăriri să tulbure ordinea și economia bugetului anual al comunei și să împedice astfel prin voința lor în ori-ce moment necesitățile serviciilor publice și mersul regulat al comunei;

Considerînd că creditorii comunei nu sunt în drept a se plînge în contra acestui mod de plată al creanțelor, căci contractînd cu comuna, ei au acceptat ca sumele ce li se vor datora, să fie achitate conform dispozițiilor din legea comunală și legea asupra comptabilității publice;

Considerînd că dacă un creditor al comunei, care are un titlu executor nu poate să o urmărească pe calea ordinară pentru plata sumelor ce i se datorește, cu atât mai mare cuvînt, un creditor care nu posedă un asemenea titlu, nu poate lua măsuri asigurătoare în contra comunei și a face o poprire asigurătoare, căci această poprire lovind de indisponibilitate sume din buget, le opreste de a fi întrebuințate la destinația ce li s'a afectat și prin urmare, desorganizează bugetul comunei; că, de altminterlea, măsuri de asigurare nu sunt compatibile cu solvabilitatea Statului său a comunei;

Avînd în vedere că, în fapt, e stabilit că poprirea înființată de Societatea de basalt în minile lui V. Petrescu, arendașul moșiei Cocorești de Grind, este o poprire asigurătoare; că între Primăria com. Ploestii și Societate există proces în privința sumelor ce dînsa pretinde că are drept a lua de la Primărie; că dacă aceasta n'a achitat nici direct nici indirect prin Banca Națională bonurile sale sau chitanțele de plată derivînd din contractele intervenite între apelant și intimata, aceasta nu constituie o dovadă de insolvabilitatea Primăriei Ploestii și se explică prin faptul că Primăria nu a mai voit să plătească Societății sume pe cari le a contestat și pentru cari se găsește în proces cu dînsa; că veniturile moșiei Cocorești de Grind se află trecute în bugetele comunei Ploestii;

Considerînd că din momentul ce e stabilit că veniturile unei comune prevăzute în buget nu pot fi nici urmărite nici poprite, este evident că poprirea înființată de Societatea de Basalt în minile arendașului moșiei Cocorești-de-Grind pe veniturile ei e făcută fără drept; că dar primul motiv de contestație al Primăriei Ploestii este întemeiat;

Avînd în vedere că apelanta mai invocă în susțî-

nerea apelului un al doilea motiv ce trebuie examinat, și anume: că testatorul C. G. Movilă prin testamentul său, lăsînd comunei Ploestii moșia Cocorești-de-Grind drept legat de fundație, a declarat atît fondul cît și veniturile acestei moșii insesizabile; că prin urmare, Societatea de Basalt nu poate popri aceste venituri;

Avînd în vedere că din testamentul olograf al defunctului C. G. Movilă cu data de 19 Martie 1864, se constată că el a lăsat moșia Cocorești de Grind comunei Ploestii, cu sarcina ca din veniturile ei să se construească și să se întrețină un spital care să poarte numele lui; că în acest scop, el dispune că veniturile moșiei se vor capitaliza timp de seapte ani spre a forma fondul necesar pentru construirea spitalului; iar de aci înainte vor servi pentru întreținerea lui; și declară că «venitul moșiei rămîne de veci legat de spital pentru existența sa, spre căutarea bolnavilor, sub condițiune de a nu se însuși de stăpînire venitul ei sub nici un titlu, și de a nu se înstreina moșia sub nici un cuvînt prin vînzare sau schimb»;

Avînd în vedere că Societatea de Basalt pretinde că clauza de insesibilitate a veniturilor moșiei Cocorești-de-Grind și aceia de inalienabilitate a fondului, coprinse în acest testament, constituiesc condițiuni ilicite cari trebuie a fi considerate ca nescrise; că, prin urmare, moșia Cocorești de Grind urmează a fi considerată ca lăsată com. Ploestii pur și simplu, confundîndu-se în cele-lalte bunuri cari fac parte din domeniul privat al comunei;

Considerînd că dacă legea nu permite de a consacra prin testament bunuri determinate unei anumite opere de bine facere sau de utilitate publică, întru cît un legat nu poate fi adresat de cît la o persoană deja existentă în momentul morții testatorului, totuși acela care voește ca după moartea sa să institue o fundațiune, poate să însărcineze o persoană fizică sau morală ca, după încetarea lui din viață să facă dînsa ceia ce ar fi putut face el în viață fiind; că în asemenea cas, această persoană va fi oare cum depozitarul temporar al bunurilor destinate fundațiunii și le va poseda cu titlu de legatar, ținut de a executa sarcinile impuse lui de testator;

Considerînd că din testamentul lui C. G. Movilă, rezultă în modul cel mai evident că vînța lui a fost de a crea, după moartea sa, un spital în orașul Ploestii; că în acest scop el a lăsat moșia Cocorești de Grind comunei Ploestii cu sarcina de a înființa acest spital și de a capitaliza venitul moșiei în timp de 7 ani, pentru a forma capitalul necesar la clădirea spitalului; că intenția testatorului nu a fost cîtuși de puțin ca această moșie să intre pur și simplu în patrimoniul comunei Ploestii, și nu a instituit-o legatară de cît ca un mijloc de a putea crea, după moartea lui, un spital, și de a face să provină averea adevăraților destinatarilor legatului, anume, bolnavii ce au să fie îngrijiți într'însul;

Considerînd că defunctul C. G. Movilă a dat veniturilor moșiei Cocorești de Grind o anumită destinațiune; că comuna primînd legatul cu sarcina și ținută să respecte această destinațiune și nu ar putea să distragă veniturile de la afecțiunea lor specială fără a se expune la o revocare a legatului pentru neîndeplinirea sarcinilor; că în asemenea condițiuni, este învederat că, veniturile moșiei Cocorești de Grind nu pot fi considerate ca aparținînd comunei și ca formînd gagiul creditorilor ei, independent de clauza de insesizabilitate prevăzută în testament; că dar și din acest punct de vedere aceste venituri, nu pot fi urmărite sau poprite;

Că ambele motive invocate de Primăria Ploestii fiind întemeiate, urmează a se admite apelul precum și contestația, a se reforma sentința trib. Prahova secția II-a cu No 857/904, și a se desființa poprirea executată prin procesul-verbal încheiat de portărelul acestui tribunal cu data de 7 Februarie a. c.;

Pentru aceste motive redactate de d-nul consilier Oscar N. Niculescu, Curtea admite apelul făcînt, etc.

(88) Sc. Păpescu, C. G. Dămboviceanu, V. Pretorian, Oscar N. Niculescu.

TRIBUNALUL PRAHOVA, SECȚIA II

Audiența de la 12 Mai 1904

Președinția D-lui CESAR VÊRGOLICI judecător de ședință

Primăria comunei Ploestii cu Societatea de Bazalt

Contențios administrativ.—Consiliul de Stat — Desființarea lui.—Tribunale judecătorești.—Competința lor în materie de contențios administrativ.—Dacă, în mod excepțional mai există contențios administrativ și tribunale administrative.—Legi speciale — Dacă legea comunală urbană din 1894 prevede contențios și tribunale administrative.—Creditorii ai comunei.—Tribunalele la care trebuie să se adreseze spre a reclama creanțele lor.—(Art. 130 din Constituție; art. 111, 113, 118 și 119 din legea comunală din 31 Iulie 1894).

Comune.—Venituri comunale.—Dacă se pot urmări. Tribunalele înaintea cărora se poate face urmărirea.—Competință.

1. Constituția, prin art. 130 a desființat Consiliul de Stat cu atribuțiunile de contențios administrativ, iar prin legea din 12 Iulie 1866, afacerile de natură contențioasă ce se judecău de acest înalt tribunal administrativ, s'au dat în competența tribunalelor judecătorești.

Cu toate acestea, de și desființat în principiu totuși în legislațiunea noastră actuală, contențiosul administrativ se găsește în mod excepțional, consacrat prin diferite legi speciale. Ast-fel există tribunale administrative înființate în materie de contabilitate, de recrutare, de dări directe, în materie electorală etc.

Legea comunală urbană din 1894 nu prevede un asemenea caz de contențios administrativ, căci de și bugetul comunei, alcătuit de primar, și aprobat de consiliul comunal, trebuie înaintat Ministerului de interne spre a-l supune aprobării regale, cu care ocazie Ministerul poate suprima sau reduce alocațiunile prevăzute în el, și înscrie din oficiu cheltuielile obligatorii cari s'ar fi omis sau pentru cari s'ar fi prevăzut sume neîndestulătoare, însă de aci nu rezultă citu-și de puțin că autoritățile însărcinate cu aprobarea bugetului sunt investite cu atribuțiunile de contențios administrativ, având cădere de a judeca conflictele ivite între comună și particulari cu ocazia alcătuirii bugetului.

Așa, cind un particular are să ia o sumă de bani de la comună și observă că primarul a omis a prevedea acea sumă în buget, dinsul poate face apel la consiliul comunal în contra omisiunii primarului, și la Ministerul de interne în contra aprobării consiliului comunului, însă acest apel nu este de natură contențioasă, este o cale benevolă pusă de lege la dispoziția particularului, care ce nu-i ridică dreptul de a recurge la justiția ordinară; dacă nu s'a folosit de ea, sau dacă folosindu-se n'a căpătat satisfacțiune de la autoritățile administrative.

2 Veniturile comunale pot fi urmărite de creditorii comunei și în nici un caz comună nu poate invoca interesul public pentru a se opune la plata ce i se cere iar instanțele judecătorești sunt competente să se pronunțe asupra urmării acestor venituri.

Tribunalul,

Avind în vedere că comuna Ploestii, fără a contesta titlurile societății de bazalt, cere prin reprezentantul său desființarea poprirei pentru două motive: 1) că veniturile comunei nu se pot urmări nici popri de către creditorii, ci acestia trebuie să ceară înscrierea lor în buget și 2) că venitul moșiei Cocorăstii din Grind fiind declarat inescriabil prin testamentul defunctului C. G. Movilă, nici din acest punct de vedere nu poate fi supus unei popri;

Avind în vedere că, în dezvoltarea primului motiv, comuna susține că, conform art. 111 § 17, 113, 118 și 119 din legea pentru organizarea comunelor urbane din 31 Iulie 1894, creditorii cari nu au fost înscriși în bugetul comunei, preparat de primar, au dreptul să reclame la consiliul comunal, și în contra deciziunii con-

siliului comunal, la Ministerul de interne; că, punându-le ast-fel calea contenciosului administrativ la dispoziție, prin însuși acest fapt legea îi oprește de a urmări și popri veniturile comunei, indicându-le în mod clar că singura cale pe care pot obține plata creanțelor lor este înscrierea în buget; că, desi Consiliul de Stat cu atribuțiunile de contencios administrativ a fost desființat la noi prin Constituțiune, iar legea din 12 Iulie 1866 a dat în competența tribunalelor ordinare afacerile de natură contencioasă ce se judecău de Consiliul de Stat, totuși, în mod excepțional, în legislațiunea noastră actuală există cazuri de contencios administrativ înființat prin legi speciale; că unul din aceste cazuri ar fi acel organizat de citatele articole din legea comunală; că afară de aceasta, interesul public se opune ca veniturile unei comune să poată fi urmărite și poprite de creditorii ei, n'ar mai putea face față necesităților zilnice și serviciile publice s'ar desorganiza; că, pentru toate aceste considerațiuni, poprirea făcută de Societatea de bazalt pe veniturile moșiei Cocorăstii de Grind lăsată comunei prin testamentul defunctului C. Gh. Movilă, este inadmisibilă și deci urmează a o desființa;

Considerind că Constituțiunea noastră, prin art. 130, a desființat Consiliul de Stat cu atribuțiunile de contencios administrativ; că, prin legea din 12 Iulie 1866, afacerile de natură contencioasă, ce se judecău de acest înalt tribunal administrativ, s'au dat în competența tribunalelor judecătorești; că desi desființat în principiu, totuși în legislațiunea noastră actuală contenciosul administrativ se găsește în mod excepțional, consacrat, prin diferite legi speciale; că ast-fel există tribunale administrative înființate în materie de contabilitate, de recrutare, de dări directe, în materie electorală etc.; că, din acest moment, prima cestiune ce trebuie rezolvată este aceea de a se ști dacă și legea comunală urbană din 1894 prevede un asemenea caz de contencios administrativ;

Avind în vedere că art. 111 § 17, 113, 118 și 119 din legea pentru organizarea comunelor urbane din 31 Iulie 1894 dispune, în esență, că bugetul comunei se alcătuește de primar, care e dator să prevadă într'insul și plata datoriilor exigibile; că bugetul, ast-fel format, este supus aprobării consiliului comunal și apoi, prin prefectul județului, înaintat Ministerului de interne spre a fi supus aprobării regale; și că autoritățile chemate de a da aprobarea lor pot suprima sau reduce alocațiunile prevăzute de Consiliul comunal precum și să înscrie din oficiu cheltuielile obligatorii cari s'ar fi omis sau pentru cari s'ar fi prevăzut sume neîndestulătoare;

Considerind că din toate aceste texte nu rezultă altceva de cit că ele fac, în privința formațiunii bugetului aplicarea principiului general admis în dreptul nostru administrativ după care comuna, fiind un stabiliment public supus tutelei administrative, actele făcute de primar sau de consiliul comunal nu sunt valabile dacă nu capătă autorizarea autorităților superioare; că, însă, nu rezultă cituși de puțin că autoritățile însărcinate cu aprobarea bugetului sunt investite cu atribuțiunile de contencios administrativ, avind cădere de a judeca conflictele ivite între comună și particulari cu ocazia alcătuirii bugetului; că, dacă legea ar fi înțeles să creeze în această materie tribunale administrative, ar fi spus-o în mod formal, cum a spus-o de ex. în materie de urmăriri, unde prin art. 2) al legii din 24 Martie 1877, se prevede în mod expres că contestațiunile cari au de obiect arenzii și alte venituri ale Statului, se judecă în prima instanță de casierul general al județului și că, în contra hotărârii lui, se poate face apel în termen de 10 zile de la notificare, la tribunalul districtului; că, prin urmare, tot ce rezultă din citatele texte ale legii comunale este că apelul ce se poate face la consiliul comunal, în contra omisiunii primarului și la Ministerul de interne, în contra aprobării consiliului

comunal, este un apel grațios, făcut de particularul nemulțumit la superiorul erarhic, iar nu un apel contencios; că, așa fiind, acest apel este o cale benevolă pusă de lege la dispozițiunea particularului, cale ce nu-i ridică dreptul de a recurge la justiția ordinară, dacă nu s'a folosit de ea, sau dacă folosindu-se, n'a căpătat satisfacțiune de la autoritățile administrative; că, prin urmare, rău se susține că singura cale deschisă Societății de Bazalt pentru a obține plata creanței sale era acest apel și că, dacă n'a fost înscrisă în buget spre a fi plătită, ea nu poate urmări și popri veniturile comunei pe calea dreptului comun;

Considerând că, de alt-fel, chiar dacă am admite că autoritățile însărcinate cu aprobarea bugetului comunal ar avea atribuțiunii de contencios administrativ, aceasta n'ar schimba întru nimic soluțiunea de mai sus; că în adevăr, în legislațiunea noastră, spre deosebire de cea franceză, pe cînd contenciosul administrativ exista ca o instituție de drept comun, în afacerile supuse jurisdicțiunii administrative, justiția ordinară avea ultimul cuvînt; că aceasta rezultă din art. 33 al legii pentru înființarea Consiliului de Stat care dispunea: «In materii contencioase, cînd se atinge interesul unui particular sau persoane juridice, hotărîrea Consiliului de Stat nu închide drumul jurisdicțiunii tribunalelor ordinare, de cît în casurile cari anume se vor determina de lege sau în cas cînd părțile ar da înscrisă mulțumire pe hotărîrea Consiliului de Stat»; că motivul acestei dispozițiuni, luată pentru protecțiunea intereselor particulare, pornea dintr'un sentiment de neîncredere pe care legiuitorul nostru o avea în contenciosul administrativ, unde autoritatea administrativă era în același timp judecător și parte; că, împins de același sentiment și pentru a da o mai mare garanție principiului separațiunii puterilor, legiuitorul nostru a mers mai departe, desființînd cu totul Consiliul de Stat și dispunînd în mod formal prin art. 130 din Constituțiune că «Consiliul de Stat cu atribuțiunii de contencios administrativ nu se poate reînființa», iar aceste atribuțiuni ale Consiliului de Stat le-a dat, prin art. 8 al legii din 12 Iulie 1866, în competența tribunalelor judecătorești; că, dacă pe cînd exista în mod regulat la noi contenciosul administrativ, justiția ordinară era calea de drept comun înaintea căreia puteau recurge particularii nemulțumiți pe hotărîrile Consiliului de Stat, cu alt mai mult astăzi, cînt justiția administrativă a fost desființată în principiu și înlocuită cu justiția ordinară, căreia legiuitorul i-a acordat preferința sa, trebuie să admitem că această justiție rămîne în casurile excepționale de contencios administrativ create prin legile speciale, calea de drept comun la care particularii au dreptul a recurge, fie că au rămas nemulțumiți pe hotărîrile tribunalelor administrative, fie că, prevăzînd un rezultat defavorabil înaintea lor, s'au adresat de-a dreptul justiției ordinare; că, așa fiind, chiar dacă autoritățile însărcinate cu aprobarea bugetului comunei ar avea atribuțiunii de contencios administrativ, nu se poate tăgădui creditorilor comunei cari nu au fost înscrisi în buget spre a fi plătiți dreptul de a se adresa în ori-ce caz tribunalelor judecătorești spre a urmări plata creanțelor lor, conform regulilor dreptului comun; că, prin urmare, poprirea făcută de Societatea de Bazalt, chiar în acest caz ar fi perfect legală;

Considerînd, în fine, că obiectiunea ce se face că, dacă s'ar admite creditorilor dreptul de a urmări și popri veniturile comunei conform regulilor ordinare, atunci comuna, isbită în resursele sale, n'ar mai putea face față necesităților zilnice și serviciile publice s'ar dezorganiza, este de asemenea neînțeleasă, că în adevăr, comuna, dacă nu are resurse suficiente pentru plata datoriilor sale devenite exigibile, nu are de cît să-și restrîngă cheltuielile sau să pună noul dări asupra contribuabililor (art. 104 și 105 din legea comunală urbană din 1894); că însă, în nici un caz ea nu poate invoca interesul public pentru a se opune la această

plată; că, aceasta este atît de adevărat, în cît, dacă bunurile cari fac parte din domeniul public al comunei sunt inalienabile și prin aceasta chiar insesizabile, nici o lege, însă, nu declară inalienabile și insesizabile bunurile cari fac parte din domeniul privat comunal; că, prin urmare, aceste bunuri rămîn supuse regulilor dreptului comun, putînd fi urmărite și sechestrate de creditorii comunei pentru neplata creanțelor lor; că, de alt-fel, aceasta este și rațional, de oare-ce o asemenea dispoziție prohibitivă, dacă ar exista, departe de a fi protectoare pentru interesele comunei, ar fi în primul loc contrarie tocmai acestor interese, pentru că ar împiedica comuna de a mai găsi credit cînd ar avea nevoie; că, afară de aceasta, ar fi și neechitabilă, de oare-ce o dată s'ar refusa creditorilor dreptul de a urmări, pe cale ordinare, bunurile comunei pentru plata creanțelor lor, ei ar urma să rămînă neplătiți în cazul cînd comuna nu ar voi să-i înscrie în buget sau cînd autoritățile administrative superioare la cari s'ar adresa, pe calea apelului grațios acordat de legea comunală, nu le-ar da nici o satisfacțiune; că, ast-fel, și din acest punct de vedere primul motiv invocat întru sprijinirea contestației făcute de comună fiind neintemeiat, urmează a se respinge ca atare (1).

(ss) Cesar Vêrgolici, G. Slătineanu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA COMERCIALĂ

Audiența de la 7 Iulie 1904

Președinția D-ului C. RADULESCU, Jude-Sindic

Colonel P. V. Năsturel cu Socec și Comp. din București și

Ion I. V. Socec și Emil I. V. Socec

Sentiința comercială cu No. 660

Contrafaceri literare sau artistice. — Legea presei. — Ce condițiuni trebuie să îndeplinească o opera pentru ca autorul ei să poată beneficia de dispozițiunile legii presei. — (Art. 1 din legea presei).

Legea presei, reproducă după legea franceză de la 1793, protejînd pe autorii de scrieri, pe compozitorii de muzică, pe pictorii sau desenatorii cari vor săpa sau litografia tablourile sau desenele lor, reclamă, ast-fel cum este redactată și conform spiritului întregii legi, două esențiale condițiuni pentru aplicarea ei și anume:

1) *Ca lucrarea autorului să fie o adevărată operă artistică în sensul strict și literar al cuvîntului.*

2) *Ca această operă să fie creațiunea sa personală, produsul concepțiunii sale în care puterea lui inventivă și creatoare să trădeze originalitatea spiritului și a geniului său artistic, iar nu copia sau reproducțiunea lucrurilor aflate în comerț.*

S'a ascultat din partea reclamantului Colonel P. V. Năsturel, d-l avocat Paul Negulescu, iar din partea pîrîților Socec, d-l avocat N. Saita.

Tribunalul,

Avînd în vedere acțiunea intentată, prin care reclamantul Colonel P. V. Năsturel cheamă în judecată comercială firma Socec și comp. din București și pe d-nii Ion I. V. Socec și Emil I. V. Socec, pentru a fi condamnați la plata sumei de 10000 lei cu titlul de daune in-

(1) Considerantele hotărîrii privitoare la clauza de neurmărire a veniturilor moșiei prevăzută în testamentul defunctului Movilă am găsit inutil a le mai publica, cestiunea fiind în de ajuns de cunoscută.

De altmîntrelea, Gurtea de apel din București, secția I, prin deciziunea ce publicăm tot în acest număr, și prin care reformează sentiința tribunalului, nici nu discută cestiunea de neesizabilitate a veniturilor,

terese, precum și la distrugerea planșei de la sfârșit intitulată: «Ordinele și medaliile Regatului român» din albumul editat de numita casă și purtând titlul de «Armata Română»;

Că reclamantul își întemează și susține acțiunea sa, pe baza art. 1 din legea presei de la 1862 care garantează proprietatea literară;

Că din susținerea părților, depunerile martorilor, actele și piesele prezentate și din concluziunile scrise atașate la dosar, se constată în fapt, că reclamantul constituie și dă în comerț un tablou de toate decorațiunile românești, reproducându-le în formă și mărime naturală prin fotografii colorate;

Că posterior apariției acestui tablou, casa Sococ pune în vânzare «Albumul armatei române», la finitul căruia se găsește planșa care cuprinde, asemenea reproduce în culori, decorațiunile românești și care face obiectul litigiului, reclamantul susținând că ar fi fost reproduce după albumul său prin copierea, omiterea, amplificarea sau modificarea unora din figurile tabloului său, reducând totul la scala $\frac{2}{3}$;

Că în primul rând și în fapt este constat că lucrarea reclamantului, de a cărei reproducțiune se plinge în justiție, după cum însuși recunoaște și rezultă evident din examinarea ei, este o colecțiune fotografică a tuturor decorațiunilor române reproduce în culori și mărime naturală, ast-fel cum ele se găsesc în comerț;

Că ast-fel fiind, urmează în prealabil și independent de ori ce alt examen al culpei defenditorilor a se ști dacă în drept, acțiunea reclamantului basată pe o asemenea lucrare, poate fi admisibilă și opera sa o operă artistică și ca atare, dacă poate să beneficieze de avantajele și prerogativele art. 1 din legea presei care îi garantează proprietatea ei;

Ori, dacă este necontestat că tabloul de decorațiuni al reclamantului, ar fi necesitat cunoștințe personale și speciale, fie ale desemnului, fie ale științei heraldice și o muncă relativ apreciabilă prin colecționarea decorațiunilor, prin sistematisarea și reproducerea lor fotografică în tabloul său, după importanța, vechimea sau cerințe estetice, această lucrare însă, juridiceste și în spiritul art. 1 din legea asupra presei de la 1862, nu poate fi considerată ca o operă artistică;

Că legea presei reproducă după legea franceză de la 1793 protejind pe autorii de scrieri pe compositorii de muzică, pe pictorii sau desemnatorii cari vor săpa sau litografia tablourile sau desemnurile lor, reclamă ast-fel cum este red ctat și conform spiritul întregii legi, două esențiale condițiuni pentru aplicarea ei și anume: 1) ca lucrarea autorului să fie o adevărată operă artistică în sensul strict și literar al cuvântului și 2) ca această operă să fie creațiunea sa personală iar nu copia sau reproducțiunea lucrurilor aflate în comerț;

Ori, ca o lucrare să fie o operă literară sau artistică cum se pretinde în speță, ea trebuie să fie produsul unei concepțiuni particulare a artistului, în care puterea lui inventivă și creatoare să trădeze originalitatea spiritului și a geniului lui artistic; ea trebuie, esind din comun să respire prin însăși eul intelectual al autorului și atingând sterele înalte ale marilor concepțiuni să lumineze nu să licărească, spre a putea ast-fel servi la ornamentul, farmecul, instrucțiunea sau gloria unei întregi națiuni;

Că a se înțelege alt-fel, ar fi a se denatura chiar spiritul legii presei, de oare ce, ori ce lucrare, ori ce produs al omului pe diferitele cîmpuri de activitate intelectuală, conține necontestat într'însa o muncă oare care, dar legea presei înțelege a proteja arta iar nu munca și nu ori ce producător pe aceste terenuri, poate invoca dispozițiunile ei protectoare;

Că în speță, dacă tabloul de decorațiuni al reclamantului care reproduce p în fotografii colorate, decorațiunile române aflate în comerț, colecționându-le ast-fel, poate fi produsul unui activități încordate și mult meritorie, el nu poate fi însă juridiceste considerat ca o operă artistică în sensul și spiritul art. 1 din legea presei,

cu atât mai mult, cu cât însăși fotografia în sine nu este o artă, ci o industrie, în care rolul principal este ținut de aparate și obiective de a căror superioritate depinde în primul rând succesul și perfecțiunea ei, iar fotografatul său mănuiitorul acestor aparate, nu poate avea de cât meritul secundar al unei îndemnări abile, care este numai atributul unei observațiuni și practice îndelungate, iar nu al unui geniu artistic;

Că așa fiind, în drept, reclamantul nefiind în condițiile art. 1 din legea presei, nu poate fi primit a introduce acțiunea de față pe baza citatei dispozițiuni și ca atare acțiunea sa urmează să fie respinsă;

Văzind și art. 140 Pr. civilă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător sindic C. Radulescu, respinge ca nefondată acțiunea, etc.

(ss) C. Radulescu; J. Jonescu-Dolj; C. A. Robesau.

Grefier (s) Șt. Ionescu

Observație. — Hotărîrea de mai sus a tribunalului comercial de Ilfov vine să mărească numărul hotărîrilor bine motivate cari s'au dat de instanțele noastre judecătorești, mai ales în timpul din urmă, în materie de proprietate literară și artistică, recunoscînd fără șovăire că această proprietate literară și artistică există și trebuie respectată ca și proprietatea de ori ce alta natură (1).

Este adevărat că tribunalul în hotărîrea de mai sus nu face un examen amanunțit al chestiunii dacă există sau nu proprietate artistică — fiind că de alt-fel nici nu s'a contestat acest lucru — dar din considerantele hotărîrei sale rezultă, în mod evident, recunoașterea acestui drept de proprietate.

În afară de această chestiune de principiu, tribunalul a avut de examinat în speța noastră o altă chestiune și a nume: Ce condițiuni trebuie să îndeplinească o operă pentru ca autorul ei să poată beneficia de dispozițiunile legii presei?

Cu alte cuvinte: Ce fel de desfășurare de muncă se cere pentru ca un om să poată zice: cea ce am făcut eu este o operă artistică?

Un colecționator de obiecte rare de ex., desfășurînd o muncă deosebită, face un tablou de colecțiuni admirabil; ei bine, putea-va el pretinde că opera sa este o operă de artă?

Care este criteriul după care vom distinge o operă simplă de o operă artistică?

La toate aceste întrebări tribunalul, într'un mod bine argumentat, răspunde: Ceea-ce distinge opera artistică de cele-l'alte opere simple, este elementul inventiv.

În opera simplă omul depune munca, abilitatea, experiența; în opera artistică omul depune personalitatea sa, geniul său inventiv.

Ceea-ce a înțeles să apere legea presei este nu opera simplă ori cât de perfectă ar fi ea, ci opera datorită spiritului creator al omului său, cum zice tribunalul, produsul unei concepțiuni particulare a artistului.

Dan

(1) Veđi trib. comercial Ilfov 16 Mai 1892. Dreptul No. 58/1892. Curtea de apel Galați II. 26 Aprilie 1900. Curierul Judiciar No. 61/1900 trib. Ilfov Secț. I 31 Oct. 1900. Curierul Judiciar No. 41/901.